De brieven van Kartini

Algemeen

Tijdvak 8: Tijd van burgers en stoommachines (1800-1900)
Tijdvak 10: Tijd van televisie en computers (1950-heden)
Kenmerkende aspecten:

- De opkomst van politiek-maatschappelijke stromingen: liberalisme, nationalisme, socialisme, confessionalisme en feminisme
- Voortschrijdende democratisering, met deelname van steeds meer mannen en vrouwen aan het politieke proces
- De opkomst van emancipatiebewegingen
- De toenemende westerse welvaart die vanaf de jaren 1960 aanleiding gaf tot ingrijpende sociaal-culturele veranderingsprocessen.

Niveau: onderbouw havo-vwo/bovenbouw havo-vwo
Tijd:

- Vraag 1: 15 minuten
- Vraag 2: 15 minuten

Leerdoelen:

- Je leert welke doelen vrouwen hadden tijdens de eerste feministische golf en of deze werden bereikt.
- Je leert welke rol Wilhelmina Drucker hierin speelde.
- Je leert welke doelen de feministen uit de tweede feministische golf (bijvoorbeeld Dolle Mina's) hadden en of deze werden bereikt.

OPDRACHT

Lees of bespreek met je docent de biografie van Kartini op F-site.nu of op dit opdrachten blad en beantwoord onderstaande vragen.

VRAAG 1

a. Beschrijf in je eigen woorden wie Kartini was en hoe zij onderwijs heeft kunnen volgen.
b. Is het feit dat zij onderwijs heeft gekregen bijzonder te noemen in die tijd?
c. Kartini was een feministe. Leg uit hoe zij dacht over de rechten van vrouwen aan de hand van volgende 3 citaten. Probeer minstens drie punten te noemen.

Citaat 1 Huwelijk:
'Het huwelijk hier, o, ellendig is hier nog een té zachte uitdrukking! Hoe kan het ook anders zijn, als de wetten zijn gemaakt àlles voor den man en nièts voor den vrouw'.

'Ik moest de "doos"' in. 'Ik werd in huis opgesloten in algeheele afzondering van de buitenwereld, waarin ik niet eer terug mocht keeren, dan aan de zijde van een echtgenoot, een wildvreemde man, die onze ouders voor ons uitzoeken en met wie we getrouwd worden feitelijk zonder dat wij het weten.'

Citaat 2 Onderwijs:
'Wij meisjes hebben slechts povertjes mogen profiteeren van den vooruitgang, wat 't onderwijs betreft. 't Was al een heel groot vergrijp tegen de zeden en gewoonten van mijn land, dat wij meisjes uit leeren gingen en daarvoor elke dag het huis moesten verlaten (...). Zie, de adat van ons land verbiedt meisjes ten strengste het huis uit te komen.'.

Citaat 3 Het 'Westen' over Indonesische vrouwen:
Maar de vrouw kan zich los koopen, zij moet dan zooveel en zooveel betalen. Een ellendige geschiedenis is 't voor zeker. Doch hoe willen wij rechtvaardige wetten voor ons erlangen, als in 't verlichte beschaafde Westen men de vrouw gelijkstelt met kinderen en idioten?"

VRAAG 2

Kartini was van adellijke komaf. Zij droeg de titel 'Raden Adjeng' wat een Javaanse adellijke titel was voor vrouw. In een brief uit 1899 beschrijft Kartini hoe zij en twee van haar zusjes, die je kunt zien op de foto, verkeerd werden aangesproken. Ook merkte ze op dat sommige Europeanen heel weinig wisten van haar cultuur.

Kartini (links) met haar twee zussen Kardinah en Roekmini,

"Ik weet nog, hoe nijdig we waren, toen verleden jaar de Haagsche dames op de Vrouwenarbeidtentoonstelling ons noemden "de prinsessen van Japara".
In Holland schijnt men te denken, dat al wat uit Indië komt, en geen "baboe" of "spada" is, een prinses of prins moet zijn.
Europeanen hier in Indië, slechts weinigen noemen ons "Raden Adjeng", spreken ons meestal aan met "freule". Ik kan er vaak wanhopig onder worden. Ik weet niet, hoeveel keeren ik hun niet gezegd heb, dat wij geen freules en nog minder prinsessen zijn, maar men luistert gewoon niet naar me en blijft ons halsstarrig "freule" noemen"

Bron: Brief van Kartini uit 1899

a. Waarom denk je dat Kartini en haar zussen het vervelend vonden dat ze 'prinsessen' werden genoemd? Leg je antwoord uit.
b. Bedenk een reden waarom de Haagsche dames hen geen Raden Adjeng noemde maar 'prinses' of freule'? Leg je antwoord uit.
c. Waarom denk je dat de Nederlandse vrouwen niet luisterden naar wat de titel 'Raden Adjeng' betekende?
d. Een 'spada' is een bediende en een 'baboe' is een kinderoppas. Wat zegt het over de verhouding tussen de Nederlanders en de Indiërs dat zij veel Indonesische vrouwen aanzagen voor of een spada of babboe?
e. Kartini's brieven werden uiteindelijk gebundeld onder de naam, 'brieven van een Javaanse prinses'. Wat zou Kartini hiervan hebben gevonden? Leg je antwoord uit.

EXTRA ONDERZOEKSVRAAG (bovenbouw)

Hieronder staan twee initiatieven om het gedachtegoed van Kartini leven te houden. Kies één van de opdrachten uit om verder te onderzoeken.

- Kartiniprijs

Ieder jaar reikt de gemeente Den Haag ter ere van Internationale Vrouwendag de Kartiniprijs uit. Zoek uit welke organisaties deze prijs hebben ontvangen en leg van ten minste 3 organisaties uit waarom zij dit gekregen hebben.

- Hare Kartini

Op 21 april (geboortedag Kartini) wordt sinds 1964 jaarlijks Hari Kartini gevierd om Kartini te herdenken en stil te staan bij de gelijkwaardigheid tussen man en vrouwen. Zoek uit hoe in Indonesië deze dag wordt gevierd.

Tot slot: Denk je dat dit soort initiatieven in de toekomst nog nodig zijn? Leg je antwoord uit.

BIOGRAFIE

Raden Adjeng Kartini was een schrijfster uit Nederlands-Indië, het huidige Indonesië. Ze was een belangrijke feministe en voorloper van het Indonesisch nationalisme. Kartini vond onder andere dat alle vrouwen onderwijs moesten krijgen, en dat dit niet alleen voor mannen of Nederlandse vrouwen voorbestemd moest zijn.

Kartini kwam uit een rijke Javaanse familie met tien broers en zussen. Zij mocht maar tot haar twaalfde naar school maar besloot zichzelf verder te scholen. Kartini wisselde veel brieven uit met Nederlandse penvriendinnen. Hierin bekritiseerde ze de achtergestelde positie van vrouwen. Haar zusjes Roekmini en Kardinah deelden haar feministische ideeën.

Toen ze 23 jaar oud was, werd ze uitgehuwelijkt - iets wat ze vreselijk vond. Ondanks de verantwoordelijkheden van het huwelijk, slaagde haar plan om een eigen school op te richten. Toen ze zwanger werd, schreef ze dat ze van plan was na de bevalling door te gaan met lesgeven. Maar vier dagen na de geboorte van haar zoon, stierf Kartini op vijfentwintigjarige leeftijd.

Kartini is in Indonesië een beroemdheid. In Nederland is ze minder bekend omdat de geschiedenis van Nederlands-Indië vaak onderbelicht is gebleven.

.